

METODIKA VČASNÉ PÉČE

PRO SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ DĚTI A JEJICH RODINY

Centrum inkluze o.p.s

Vítkov 2019

Zpracovaly: Jitka Turčínková, Petra Štenclová, Denisa Švidrová, Tereza Flesarová, Lucie Stanjurová, Hana Tichá

OBSAH

ÚVOD	6
1 KAPACITA PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ / VČASNÉ PÉČE.....	7
1.1 Předškolní kluby	7
1.2 Včasná péče v rodinném prostředí	7
2 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ.....	8
3 CÍLE VČASNÉ PÉČE.....	9
3.1 Dílčími cíli jsou:.....	9
3.2 Co nabízí naše předškolní kluby?	9
4 CÍLOVÁ SKUPINA	11
4.1 Sociálním znevýhodněním dětí se myslí:	11
5 ZÁSADY A PRINCIPY PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ / VČASNÉ PÉČE.....	12
6 POSTUPY PŘI PRÁCI S RODINAMI A DĚTMI.....	13
6.1 Oslovení rodin – nabídka zapojení do programu včasné péče	13
6.2 Spolupráce s OSPOD	13
6.3 Uzavření dohody o spolupráce.....	13
6.4 Ochrana osobních údajů (GDPR)	14
6.5 Profil / anamnéza klienta	14
6.6 Záznamový arch / docházka dětí.....	14
6.7 Depistáž vzdělávacích potřeb dětí.....	15
6.8 Portfolia dětí	15
6.9 Rozvoj rodičovských kompetencí.....	16
6.9.1 Pracovníci Centra inkluze (především pedagožky včasné péče) zjišťují:	17
7 POSTUPY A PRINCIPY PRÁCE V PŘEDŠKOLNÍCH KLUBECH	19
7.1 Respektující a partnerský přístup k dítěti i rodičům	19
7.2 RVP a předškolní kluby.....	20
7.2.1 Principy rámcového vzdělávacího programu:	20
7.2.2 Cíle předškolního vzdělávání dle RVP:	21
7.2.3 Rámcové cíle dle RVP:	22
7.2.4 Klíčové kompetence dle RVP:.....	22
7.2.5 Vzdělávací obsah/vzdělávací oblasti:.....	23
7.3 Týdenní a měsíční plány.....	23
7.4 Harmonogram dne v předškolním klubu.....	23

7.5	Kluby rodičů	24
7.6	Konzultace s rodiči.....	25
7.7	Volnočasové aktivity.....	26
8	SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY.....	29
8.1	Postup při práci s cílovou skupinou při přijetí do včasné péče.....	29
9	PŘÍLOHY	30
9.1	Ukázka týdenních plánů	30
9.2	Kazuistiky.....	36
9.2.1	Příběh Terezky.....	36
9.2.2	Příběh Filipa a Štěpána.....	37

ÚVOD

Důležitou roli v předcházení školní neúspěšnosti dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí sehrává zajištění jejich adekvátní předškolní přípravy. Vzhledem k tomu, že děti z dané cílové skupiny vyrůstají v málo podnětném prostředí, kde rodiče nemají dostatečné kompetence k tomu, aby předškolní vzdělávání dětí zajistili sami, je o to důležitější zajistit, aby tyto děti byly zapojeny do formálního či neformálního předškolního vzdělávání.

Jednou z forem neformálního předškolního vzdělávání je zajištění **tzv. včasné péče**. Centrum inkluze zajišťuje realizaci včasné péče na Vítkovsku již několik let, jednak **prostřednictvím předškolních klubů**, ale také zajištěním včasné péče **přímo v rodinném prostředí dětí**.

Předkládaná metodika včasné péče vznikla v rámci projektu INVIT – Podpora inkluzivního vzdělávání na Vítkovsku. V metodice vycházíme především z vlastních zkušeností získaných v rámci realizace předškolních klubů a zajišťování včasné péče přímo v rodinách.

V rámci projektu Centra inkluze fungují dva neformální předškolní kluby ve Vítkově a v Budišově nad Budišovkou, které jsou určeny pro děti ve věku od 3 do 6 let. Kluby jsou otevřeny od pondělí do čtvrtka vždy 4 hodiny dopoledne a na jejich realizaci se podílí 4 pedagožky včasné péče za podpory garanta/metodika a dalších odborných pracovníků Centra (psycholog, speciální pedagog). Součástí činností klubů je také poskytování individuálních konzultací rodičům v oblastech výchovy a vzdělávání za účelem rozšíření jejich rodičovských kompetencí v této oblasti, realizace volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi či realizace rodičovských klubů (min. 1 x měsíčně).

Centrum inkluze zároveň zajišťuje včasnou péči přímo v rodinném prostředí dětí, do kterých dochází pracovnice Centra (pedagožky včasné péče) několikrát týdně (dle potřeb dětí/rodiny) a individuálně pracují s předškolními dětmi a jejich rodiči.

Co je vlastně cílem včasné péče? Cílem je především zajistit komplexní a kvalitní péči o socioekonomicky znevýhodněné a kulturně odlišné děti předškolního věku, zajistit jejich optimální rozvoj v oblasti sociálních, kognitivních a emočních dovedností, podpořit jejich přípravu na vstup do základní školy a také jejich úspěšnou adaptaci do mateřské školy a rozvíjet rodičovské kompetence v oblasti péče o dítě.

1 KAPACITA PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ / VČASNÉ PÉČE

Cílem včasné péče poskytované přímo v rodinném prostředí, ale také v předškolních klubech, je zajištění individuálního přístupu k dětem i jejich rodičům. Vzhledem k tomuto požadavku a rovněž ke specifickým potřebám dětí (...) a jejich rodičů je kapacita nastavena takto:

1.1 Předškolní kluby

V předškolních klubech je nastavena maximální kapacita 12 dětí, z čehož vyplývá, že v jeden okamžik jsou schopny zajistit naše pracovnice kvalitní péči o uvedený počet dětí. Obvykle se v zapsané skupině objeví více dětí, které mají specifické vzdělávací potřeby a pro zajištění jejich optimálního rozvoje je tedy nutné, aby se jim po určitou dobu individuálně věnoval jeden pracovník – pedagog včasné péče.

1.2 Včasná péče v rodinném prostředí

V rámci včasné péče pracujeme přímo v rodinném prostředí dětí. Naše pracovnice docházejí ve většině případů přímo do rodin, kde za přítomnosti rodičů pracují s předškolními dětmi. Pro zajištění kvalitní péče pro děti a rodiče je optimální počet přítomných dětí v jeden okamžik maximálně 4. Do realizace včasné péče jsou aktivně zapojováni také rodiče, ve většině případů matky, které se účastní realizace včasné péče, v rámci které dochází také k cílenému rozvíjení rodičovských kompetencí.

2 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Včasnou péči v Centru inkluze zajišťují především **pedagogové včasné péče**, jejichž **náplní práce** je: *výchovná a pedagogická činnost s dětmi ve věku 3 – 6 let, zaznamenávání průběhu vzdělávání dětí, práce s osobními portfolii dětí, zajištění rodičovských klubů, plánování a realizace společenských aktivit pro děti a rodiče (výlety apod.), spolupráce s rodinami za účelem zlepšení předškolní přípravy, podpora rozvoje rodičovských kompetencí, spolupráce s pedagogy MŠ/ZŠ v souvislosti s adaptací dětí do těchto zařízení, práce v terénu (vyhledávání klientů – depistáž, konzultace s rodiči, atd.).*

Pedagogové včasné péče tedy zajišťují provoz předškolních klubů a zároveň poskytují včasnou péči přímo v rodinném prostředí sociálně znevýhodněných dětí. Spolupráce v rodinách se týká především celkového rozvoje dítěte a rodičovských kompetencí ve vztahu k péči o předškolní děti.

Důležitou **podporu poskytuje** pedagogům včasné péče nejen **garant/metodik**, ale také další odborní pracovníci Centra jako je **psycholog, speciální pedagog**, apod. Tito odborní pracovníci se podílejí například na depistáži vzdělávacích potíží dětí, poskytují konzultace a poradenství pedagožkám včasné péče, zajišťují diagnostiku dětí a poskytují rovněž poradenství rodičům a dalším aktérům (pedagožkám MŠ, apod.)

3 CÍLE VČASNÉ PÉČE

Hlavním cílem včasné péče, kterou Centrum inkluze poskytuje, je podpora rovného přístupu dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí do školek a škol hlavního vzdělávacího proudu a snížení jejich nerovností při vstupu do školy.

3.1 Dílčími cíli jsou:

- podporovat koncept inkluzivního vzdělávání a umožnit všem dětem maximálně využít jejich osobní potenciál,
- rozvoj prosociálních, kognitivních a emočních dovedností předškolních dětí,
- zajistit dětem z cílové skupiny podporu při jejich optimálním rozvoji a připravit je na školní docházku prostřednictvím neformálních forem vzdělávání (předškolní kluby, včasné péče v rodinném prostředí) zvyšovat rodičovské kompetence rodičů s důrazem na rozvoj dítěte, aktivně zapojovat rodiče do procesu vzdělávání svých dětí a poskytovat jim podporu a vzdělávání v oblasti péče o děti,
- spolupracovat s místními mateřskými školami a dalšími aktéry ve městě, ovlivňovat politiku předškolního vzdělávání ve městě a zároveň zajišťovat komplexní přístup k řešení problémů dětí z cílové skupiny,
- přispívat k adaptaci dítěte a jeho rodiny v mateřské či základní škole.

3.2 Co nabízí naše předškolní kluby?

- Pravidelné a tematické aktivity předškolní výchovy
- Učení se pravidelným návykům a soužití v kolektivu
- Podpora rodičů při rozvoji rodičovských kompetencí
- Individuální konzultace s rodiči
- Volnočasové aktivity pro děti a jejich rodiny
- Rozvoj dovedností a znalostí dětí
- Přátelské a bezpečné prostředí
- Respektující přístup k rodinám a dětem

- Příprava dětí na školní docházku
- Společné aktivity s dětmi a rodiči (klub rodičů a dílny pro děti, výlety)
- Pomoc rodinám v komunikaci se školami a ostatními organizacemi

4 CÍLOVÁ SKUPINA

Cílovou skupinou včasné péče jsou děti ve věku 3 až 6 let a jejich rodiče, přičemž se jedná o děti a rodiny ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí.

4.1 Sociálním znevýhodněním dětí se myslí:

- 1) dítě, které žije v prostředí, kde není dlouhodobě podporováno ve vzdělávání (např. nedostatečné materiální zázemí, špatné domácí prostředí, potíže s dopravou a konflikty v rodině)
- 2) jeho rodiče, kteří mají potíže s komunikací a spoluprací se školskými institucemi
- 3) rodiny, které žijí v sociálně vyloučených domech
- 4) rodiny s dětmi, které jsou znevýhodněny z důvodu příslušnosti k etnické nebo národnostní skupině
- 5) nedostatečná znalost vyučovacího jazyka (z důvodu používání odlišného jazyka v domácím prostředí dítěte)

5 ZÁSADY A PRINCIPY PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ / VČASNÉ PÉČE

- **Bezplatnost:** všechny služby, které v rámci včasné péče nabízíme, jsou zdarma. Chceme tímto umožnit vzdělání všem dětem.

- **Dobrovolnost:** rodič se rozhoduje sám, zda jeho děti budou docházet do předškolního klubu nebo se budou účastnit programu včasné péče přímo v rodinném prostředí.

- **Nízkoprahovost:** snažíme se minimalizovat všechny překážky, které by mohly rodinám bránit využívat naše služby (finanční či prostorová dostupnost, psychologická bariera apod.).

- **Podpora samostatnosti a nezávislosti:** nabízíme rodičům možnosti, ze kterých si vybírají sami. Vytváříme prostředí, kde rodiče nejsou závislí na našich aktivitách. Snažíme se o zmocňování rodičů.

- **Ochrana soukromí a dodržování lidských práv a svobod:** dbáme na soukromí a ochranu osobních údajů klientů.

- **Rovné příležitosti pro všechny rodiny:** respektujeme individualitu klienta a rodiny jsou si mezi sebou rovny. Nechoází k diskriminaci na základě věku, pohlaví, sexuální orientace, etnické, sociální, náboženské či jiné příslušnosti.

6 POSTUPY PŘI PRÁCI S RODINAMI A DĚTMI

6.1 Oslovení rodin – nabídka zapojení do programu včasné péče

Především na počátku realizace projektu bylo běžnou součástí naší práce oslovování rodin v jejich přirozeném prostředí. Pedagožky včasné péče tedy vstupovaly do terénu a prostřednictvím osobních rozhovorů byly rodičům předávány informace o programech včasné péče o předškolních klubech, cílech těchto aktivit, apod.

Pracovnice navštěvovaly a v případě potřeb i nyní navštěvují lokality/domy, kde žijí sociálně znevýhodněné nebo sociálním znevýhodněním ohrožené rodiny a děti.

V současné době, kdy již naše organizace funguje v regionu delší dobu, se k nám již rodiny dostávají spíše zprostředkovaně, kdy se o včasné péči dovídají od známých, sousedů nebo pracovníků spolupracujících organizací, jako jsou sociálně aktivizační služby apod.

6.2 Spolupráce s OSPOD

Velmi úzce spolupracujeme také s pracovníky Odboru sociálně právní ochrany dětí ve Vítkově. Pracovnice zdejšího OSPODu k nám rovněž posílají své klienty a nabízejí jim zapojení do programu včasné péče. Z počátku realizace včasné péče v regionu jsme rovněž kontaktovali rodiny společně se sociálními pracovníky OSPOD. Tato spolupráce se velmi osvědčila, především pak směrem k rodinám, které neměly dostatečnou vnitřní motivaci k zapojení svých dětí do programu včasné péče.

6.3 Uzavření dohody o spolupráce

S rodiči či jinými zákonnými zástupci dětí sepisujeme na počátku spolupráce Dohodu o spolupráci. V rámci sepisování této dohody jsou rodiče podrobně seznámeni s cíli včasné péče/předškolních klubů, s právy, ale také povinnostmi rodičů, s principy práce s dětmi, apod. Dohoda je vždy uzavírána písemně ve dvou vyhotovením, přičemž jedno zůstává rodičům a druhé uchovává organizace.

Dohoda je uchovávána ve složce klienta (v tištěné podobě).

6.4 Ochrana osobních údajů (GDPR)

Součástí dohody o spolupráci s rodiči je také dodatek týkající se ochrany osobních údajů a s nimi spojených práv klienta. V tomto dokumentu seznamujeme rodiče (zákonné zástupce) s principy ochrany osobních údajů s tím, které osobní údaje zpracováváme a jakým způsobem.

Rodiče jsou rovněž seznámeni s tím, že svůj souhlas mohou kdykoliv stáhnout.

Tento dodatek je rovněž zpracováván písemně a je podepsán rodičem/zákonným zástupcem a pracovníci organizace (pedagožkou včasné péče).

Dodatek k dohodě o spolupráci je uchováván ve složce klienta (v tištěné podobě).

6.5 Profil / anamnéza klienta

Pro zajištění individuálního přístupu k práci s dětmi i jejich rodiči je důležité zpracování tzv. vstupní anamnézy. Součástí této anamnézy je zmapování rodinné a sociální situace rodiny především ve vztahu ke vzdělávání a výchově. Zajímáme se tedy, v jakých podmínkách rodiny žijí, počet členů rodiny, dosažené vzdělání rodičů apod. Zároveň se v průběhu probíhající spolupráce zaměřujeme na výchovné styly rodičů a v případě potřeby se snažíme o podporu změny výchovných stylů rodičů tak, aby vyhovovaly potřebám dětí. V této části práce využíváme spolupráci s psycholožkou, popř. terapeutkou organizace.

6.6 Záznamový arch / docházka dětí

U dětí, které jsou zapojeny do předškolních klubů, evidujeme docházku do klubu v elektronické tabulce. Zaznamenáváme tedy pouze účast v předškolním klubu.

Co se týče včasné péče poskytované přímo v rodinném prostředí, využíváme k zaznamenávání individuální práce s dítětem/rodiči tzv. záznamový arch, do kterého vždy společně s datem setkání uvedeme stručný popis poskytnuté včasné péče. Tento záznamový arch je veden písemně, ale také elektronicky a je uložen na chráněném disku organizace.

6.7 Depistáž vzdělávacích potřeb dětí

V počátku spolupráce s dítětem v rámci včasné péče se zaměřujeme na mapování schopností a dovedností dítěte. Zjišťujeme, na jaké jsou úrovni, pozorujeme, jak se dítě chová při individuální a skupinové práci, jak se chová k rodičům, k vrstevníkům i k pedagogům včasné péče. Zaměřujeme se také na mapování silných a slabých stránek dítěte. V rámci této úvodní depistáže vzdělávacích potřeb dětí využíváme tzv. záznamový arch osvojených dovedností, znalostí a návyků, který vychází z publikace *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Arch je rozdělen dle jednotlivých oblastí vývoje dítěte:

- motorika, grafomotorika a kresba,
- zrakové vnímání a paměť,
- vnímání prostoru a vnímání času,
- sluchové vnímání a paměť, vývoj řeči,
- základní matematické představy,
- sociální dovednosti, hra, sebeobsluha.

Pedagogové včasné péče zaznamenávají i další zajímavosti a postřehy, kterých si v dané situaci u dítěte všimnou. Může jít o jeho zaujetí úkolem, schopnost soustředění, unavitelnost či potřebu delšího času na splnění úkolu. Vyhodnocení doplňujeme informacemi od rodičů. Úvodní depistáž nám poskytuje informace o tom, na čem je potřeba s dítětem pracovat, které oblasti rozvíjet. Na jeho základě pak vypracováváme podpurný plán rozvoje dítěte a stanovujeme si cíle, kterých chceme u dítěte v určeném čase dosáhnout. Díky tomuto plánu můžeme s dítětem systematicky pracovat tak, aby zvládlo co nejlépe vstup do běžné mateřské či základní školy.

6.8 Portfolia dětí

Každému přichozímu dítěti do předškolního klubu nebo dítěti zapojenému do programu včasné péče poskytované v rodinném prostředí zakládáme tzv. portfolio. To slouží k tomu, abychom viděli pokroky ve znalostech a dovednostech dětí během daného období. Každé

portfolio obsahuje fotku, jméno, příjmení a datum narození dítěte. Také je zde záznamový arch znalostí a dovedností. Tento dokument vyplňujeme každé 4 měsíce. Dítě si samo zakládá do portfolio výkresy i jiné dokumenty, které se mu líbí.

V předškolním klubu pracujeme s dětmi jak skupinově, tak individuálně, abychom zjistily jejich silné a slabé stránky, které se snažíme rozvíjet.

Během individuální práce se zaměřujeme na rozvoj jemné motoriky pomocí cviků a grafomotorických listů. Díky pomůckám, které si děti většinou vyrobí samy, rozvíjíme orientaci v prostoru a v čase. Formou hry a puzzle rozvíjíme předmatematické dovednosti.

6.9 Rozvoj rodičovských kompetencí

V rámci poskytování včasné péče se zaměřujeme nejen na děti, ale také na rodiče a rozvoj jejich rodičovských kompetencí. Rodičovské kompetence vycházejí ze schopnosti rodičů uspokojovat a naplňovat základní potřeby dítěte. A jaké jsou tedy základní potřeby dětí? K vyhodnocování potřeb dětí je pracovníky využívána tzv. **Dubowitzova škála**:

„K zanedbávání péče o dítě dochází tehdy, pokud nejsou uspokojovány jeho základní potřeby, a to bez ohledu na příčinu.

Základní potřeby dítěte jsou:

adekvátní strava, odpovídající oblečení,

bezpečný a chránící domov, adekvátní zdravotní péče,

vzdělávání,

adekvátní dohled,

ochrana před nebezpečím z okolního prostředí, pozitivní přijetí a podpora dítěte.“

(Dubowitz, DePanfilis 2000)

V souvislosti se základními potřebami dítěte Dubowitz rozlišuje **následující položky**: *zanedbávání výživy, zanedbávání ošacení, bezdomovectví, zanedbávání zdravotní péče, zanedbávání vzdělávání, neadekvátní dohled, zanedbávání ochrany dítěte před nebezpečím z okolního prostředí, emoční zanedbávání).*

Další aspekt, se kterým Dubowitz pracuje je tříbodová stupnice, která vymezuje míru nebezpečí, která vyplývá z nedostatečné nebo nekvalitní péče o dítě. Pracovník Centra

u každé položky zanedbávání hodnotí kvalitu rodičovské péče u dítěte pomocí třístupňové škály rizik – mírného, středního a vysokého. Při posuzování ohrožení dítěte je důležitá nejen schopnost pracovníka rozpoznat aktuální i potenciální rizika ohrožení vzhledem k věku a situaci každého dítěte zvlášť. V neposlední řadě je důležité, aby pracovník dokázal rodině nabídnout adekvátní míru intervence/podpory k míře rizik (např. mírné riziko – intervencí může být osvěta, jednorázové poradenství, střední riziko – intervencí je komplexní posouzení všech potřeb dítěte pomocí urgentní případové konference, zjištění a zajištění bezpečí dítěte, krátkodobý/střednědobý plán týmové spolupráce rodiny s odborníky) a aby rodina tuto kombinaci intervence a podpory vnímala jako příležitost ke změnám.

V počáteční fázi spolupráce s rodinou se zaměřujeme na vyhodnocování situace dítěte v rodině. Snažíme se vyhodnocovat silné stránky rodiny (vlastní zdroje) a slabé stránky (rizika v kontextu potřeb) v souvislosti se zajištěním optimálního rozvoje dítěte. Podmínkou pro kvalitní a smysluplné vyhodnocování situace v rodině je spolupráce s rodiči a jejich participace na celém procesu. Bez této spolupráce nelze dojít k transparentnímu vyjednávání ohledně potřeby konkrétních činností, které mohou vést k plánovaným změnám a které mohou být obsahem následujících konzultací v rodině. Rodiče, příp. i dítě nejdříve potřebují porozumět tomu, co a proč je dobré dělat jinak, aby byli následně, s dohodnutou podporou (obsahově i časově) ochotni a schopni své rodičovské a sociální chování měnit.

6.9.1 Pracovníci Centra inkluze (především pedagožky včasné péče) zjišťují:

- zdroje rodiny vč. zdrojů širší rodiny a sociálního okolí (aktuální, v minulosti, příp. odhad blízké budoucnosti),
 - kompetence a silné stránky rodiny/rodičů,
 - sociální a kulturní odlišnosti (životní styl, hodnoty rodiny),
 - vliv sociálního vyloučení a jeho dopad na situaci v rodině,
 - potřeby a rizika členů rodiny tak, aby bylo možné rozhodnout:
 1. jak lze sestavit, naplňovat a redefinovat plán práce s rodinou,
 2. jak zajistit bezpečí pro dítě,
 3. jak zajistit bezpečí případně i pro všechny děti v rodině,

4. jak podporovat změnu rodičovského chování a rodinných podmínek (snížení aktuální míry zanedbávání dítěte v rodině, tzn. „tady a teď“),

5. jak zajistit trvalost změn (snížení pravděpodobnosti dalšího zanedbávání nebo sociálního selhávání v budoucnosti).

Z výše uvedeného a z našich zkušeností rovněž vyplývá, že proces vyhodnocování je dobrým prostředkem k sociálnímu učení rodičů i dětí. Avšak aby vše probíhalo optimálně, je důležité zajistit podporující atmosféru vycházející ze vzájemné důvěry pracovníků a rodičů a v průběhu konzultací dbát na základní principy podporující sociální učení, kterými jsou: klidná a podporující atmosféra, smysl a porozumění, spolupráce, zpětná vazba, akceptace, partnerství, respekt.

7 POSTUPY A PRINCIPY PRÁCE V PŘEDŠKOLNÍCH KLUBECH

7.1 Respektující a partnerský přístup k dítěti i rodičům

V naší práci se inspirujeme z kurzu *Respektovat a být respektován*. Dále vycházíme z Montessorri pedagogiky a taky je nám velice blízký program *Začít spolu*. Pravidelně se účastníme vzdělávacích akcí, kde se vždy dozvíme spoustu nových poznatků a informací, které poté uplatňujeme v praxi a které nám pomáhají ve vzdělávání dětí i krizových situacích.

Na základě našich zkušeností lze definovat hlavní podmínky spolupráce s rodinou:

- vybudování bezpečného prostředí a důvěry mezi pracovníkem a členy rodiny,
- znalost potřeb a problémů jednotlivých dětí a jejich rodin,
- podpora schopnosti rodiny řešit náročnou situaci vlastními silami,
- ochota samotné rodiny aktivně se podílet na rozvoji schopností a dovedností dítěte.

Ze zkušeností vyplývá, že pro účinnou práci s rodinou je velice výhodné navštívit rodinu v domácím prostředí, kde má pracovník včasné péče možnost porozumět souvislostem, které dítě v rodině obklopují. Negativem terénní práce jsou naopak faktory, jako je hluk v domácnosti, stísněné či zakouřené prostory, neočekávané návštěvy, zájem sourozenců, zapnutá televize atd.

Individuální konzultace využívají motivovaní rodiče, kteří jsou ochotni na konzultaci v předem domluvený čas přijít či přijmout pracovníka včasné péče ve své domácnosti.

U rodičů méně motivovaných je zapotřebí počítat s nižší mírou kontaktu, která se může projevit dlouhým neotevíráním dveří, nefunkčností telefonu, nepřítomností v době domluvené konzultace atd.

7.2 RVP a předškolní kluby

Předškolní klub je subjekt předškolního vzdělávání, který však není definován zákonem. Naše předškolní kluby, přestože nemusí zpracovávat Školní vzdělávací program (ŠVP), který je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem (RVP), vychází ve své činnosti z tohoto dokumentu.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní *požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku*. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve *vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení*. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, v lesních mateřských školách a v přípravných třídách základních škol.

RVP PV stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který navazuje základní vzdělávání a jako takový představuje *zásadní východisko pro tvorbu školních vzdělávacích programů* i jejich uskutečňování.

7.2.1 Principy rámcového vzdělávacího programu:

- akceptuje přirozená vývojová *specifika dětí předškolního věku* a důsledně je promítá do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání,
- umožňuje rozvoj a vzdělávání *každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb*,
- zaměřuje se na vytváření *základů klíčových kompetencí* dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání,
- definuje *kvalitu předškolního vzdělávání* z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků, které má přinášet,
- zajišťuje *srovnatelnou pedagogickou účinnost* vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami,
- vytváří prostor pro *rozvoj různých programů a koncepcí* i pro individuální profilaci každé mateřské školy,

- umožňuje mateřským školám využívat *různé formy i metody* vzdělávání a *přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám,*

- poskytuje rámcová kritéria využitelná pro *vnitřní i vnější evaluaci* mateřské školy i poskytovaného vzdělávání.

Povinný rok předškolní docházky mohou děti plnit v předškolních klubech v případě, že je rodiče přihlásí do režimu individuálního vzdělávání. Naším cílem je však připravit děti na absolvování předškolního roku v mateřské škole a tím podpořit jeho integraci do škol hlavního vzdělávacího proudu.

7.2.2 Cíle předškolního vzdělávání dle RVP:

RVP PV pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi: stanovuje *cíle* v podobě *záměrů* a *cíle* v podobě *výstupů*, a to nejprve v úrovni *obecné* a následně v úrovni *oblastní*. Konkrétně se jedná o tyto kategorie:

- *rámcové cíle* – vyjadřující univerzální záměry předškolního vzdělávání
- *klíčové kompetence* – představují výstupy, resp. obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání
- *dílčí cíle* – vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti
- *dílčí výstupy* – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají

Tyto cílové kategorie jsou těsně provázané a vzájemně spolu korespondují (viz schéma *System vzdělávacích cílů*). Tento systém musí být funkční. Ukazuje, že vědomé a systematické *sledování a naplňování stanovených záměrů* v běžné každodenní praxi *spolehlivě vede k dosahování výstupů*. Pracuje-li učitel při vzdělávání dětí průběžně s vědomím vzdělávacích záměrů (ať už v úrovni obecné, či oblastní), má záruku, že skutečně vede děti k osvojování kompetencí a k jejich postupnému zdokonalování.

7.2.3 Rámcové cíle dle RVP:

Záměrem předškolního vzdělávání je rozvíjet každé dítě po stránce fyzické, psychické i sociální a vést je tak, aby na konci svého předškolního období *bylo jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou (kompetentní, způsobilou) zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny (zejména v prostředí jemu blízkém, tj. v prostředí rodiny a školy), a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají.*

Instituce poskytující předškolní vzdělávání, resp. jejich učitelé, sledují při své práci tyto *rámcové cíle (záměry):*

- 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání**
- 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**
- 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí**

7.2.4 Klíčové kompetence dle RVP:

Klíčové kompetence reprezentují v současném vzdělávání cílovou kategorii vyjádřenou v podobě *výstupů*. V kurikulárních dokumentech jsou obecně formulovány jako *soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot* důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich pojetí i obsah vychází z hodnot přijímaných společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu člověka a k posilování funkcí občanské společnosti.

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za *klíčové* považovány tyto *kompetence*:

- 1. kompetence k učení**
- 2. kompetence k řešení problémů**
- 3. kompetence komunikativní**
- 4. kompetence sociální a personální**
- 5. kompetence činnostní a občanské**

7.2.5 Vzdělávací obsah/vzdělávací oblasti:

Obsah předškolního vzdělávání představuje hlavní *prostředek* vzdělávání dítěte v mateřské škole. V RVP PV je vymezen tak, aby sloužil k naplňování vzdělávacích záměrů a dosahování vzdělávacích cílů. Stejně jako na dalších vzdělávacích úrovních je vzdělávací obsah v RVP PV formulován v podobě „učiva“ a „očekávaných výstupů“, a to pouze obecně, rámcově.

Vzdělávací obsah se stanovuje pro celou věkovou skupinu společně, tj. pro děti ve věku od 2 do 6 (7) let.

- 1. Dítě a jeho tělo**
- 2. Dítě a jeho psychika**
- 3. Dítě a ten druhý**
- 4. Dítě a společnost**
- 5. Dítě a svět**

7.3 Týdenní a měsíční plány

I přestože v rámci předškolních klubů nezpracováváme Školní vzdělávací program, při zpracovávání týdenních a měsíčních plánů vychází z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP) a v rámci činnosti v předškolních klubech se zaměřujeme na všechny vzdělávací oblasti uváděné v RVP a také na rozvoj klíčových kompetencí předškolních dětí.

7.4 Harmonogram dne v předškolním klubu

8:00 – 8:30	příchod do klubu + volná činnost
8:45 – 9:15	komunitní kruh: představení se, co je za den, roční období, počasí, řekneme si, co budeme dělat, ...
9:15 – 9:30	rozcvička
9:30 – 10:30	výtvarná činnost, řízená činnost
10:30 – 11:00	básničky, písničky, vytleskávání jména

11:00 – 12:00 pobyt venku, hry, ...

7.5 Kluby rodičů

V rámci našich předškolních klubů pořádáme pravidelně **1x měsíčně** tzv. **kluby rodičů**, jejichž cílem je vytvořit bezpečné prostředí a vřídou atmosféru, sdílet informace o pokrocích dětí a podpořit rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání svých dětí, či podpořit rodiče také v jiných oblastech.

Setkání mají většinou dvě části, přičemž jedna z nich je zaměřena na společnou práci dětí a jejich rodičů – tzv. tvořivá dílna, v rámci které si mohou děti společně se svými rodiči vytvořit nějaký výrobek (maňáska, hračku, svícen apod.). V rámci této části mají tak rodiče možnost vidět, jak se jejich děti rozvíjejí a jaké dovednosti si v rámci klubu osvojují. Zároveň tato část setkání podporuje vytvoření neformální atmosféry, kdy rodiče společně s pedagožkami včasné péče mohou otevírat různá témata k hovoru. Často se rodiče svěřují i se svými obtížemi, které řeší. I přestože jsou naše kluby zaměřeny především na vzdělávání, sociální otázka dětí a jejich rodin nás velice zajímá a snažíme se být oporou rodičům i v této oblasti. Rodiče často odkazujeme na jiné aktivity naší organizace a na další služby, které v našem regionu působí (SAS, dluhová poradna apod.). Pokud se rodina potýká s nějakými většími výchovnými potížemi dětí, můžeme jim zprostředkovat setkání s psychologkou či terapeutkou naší organizace, které jim mohou poskytnout individuální podporu.

V rámci těchto setkání se snažíme také cíleně s rodiči diskutovat různá témata, jako je stravování dětí, vzdělávací systém a vzdělávání dětí, zvládnání náročných situací v rodině, při výchově dětí, příprava na vstup do MŠ, ZŠ apod. Nedávné setkání bylo zaměřeno na podporu rodičů v oblasti výchovy dětí a hostem tohoto setkání byla naše psychologka, která se zaměřila především na téma, jak zvládat situace, když se dítě vzteká a nechce spolupracovat.

7.6 Konzultace s rodiči

Individuální práce/konzultace v rodinách probíhá zpravidla jednou měsíčně, vždy v předem domluvený den a čas. S rodinou a dítětem pracujeme v domácím prostředí, to ale záleží na domluvě a ochotě dané rodiny. Pro účinnou práci v rodinách je třeba dobře znát prostředí, ve kterém dítě žije, porozumět příčinám nepříznivé situace, brát v potaz specifické podmínky v těchto rodinách (kolik lidí žije v domácnosti, jak se dítě chová v interakci s dalšími sourozenci, jaké je vybavení domácnosti atd.).

Někteří rodiče mají zájem o konzultace v jejich domácnostech, protože jsou rádi, že nemusí nikam docházet, jiní naopak dávají přednost schůzkám v prostorách předškolního klubu, protože mají malý byt a děti by neměly na práci klid.

Spolupráce s rodinou ale vychází především z toho, co potřebuje dítě. S rodiči mluvíme také o tom, co mají děti umět v daném věku, jak řešit výchovné problémy, jak dítě připravovat na zápis do první třídy a následný vstup do základní školy. Rodičům vysvětlujeme, že je důležité učit a rozvíjet děti od útlého věku a připravit je tak na školní docházku, jež je zásadním milníkem v jejich životech. V rámci individuální práce s dětmi se zaměřujeme na to, na co není tolik času v MŠ nebo na to, kde vidíme větší handicap.

Pravidelně rodičům sdělujeme, jak a v čem se dítě zlepšuje a v jakých oblastech je třeba ho dále rozvíjet. Procvičujeme barvy, skládáme obrázky z více dílků, používáme skládačky pro určování počtu do 10, pro hry na postřeh a paměť, na řazení věcí do kategorií, čteme příběhy a s dětmi si pak o příběhu povídáme, hrajeme společenské hry. Rodiče by také měli být trpěliví, protože děti se mnohem více naučí, když si na věci přijdou samy, není třeba jim hned říkat, jaké má úkol řešení, je dobré nechat je, aby vypracovaly úkoly samy, nedělat je za ně, i když něco neudělají hned správně podle jejich očekávání.

Popisujeme jednotlivá cvičení s ohledem na vývojovou psychologii dítěte, ukazujeme vhodné pomůcky, které i zapůjčujeme. Usilujeme o to, aby si rodiče našli čas na hraní s dětmi, vysvětlujeme jim, že při hrách je třeba děti učit dodržovat předem daná pravidla, učit dítě počkat, až na něj přijde řada, a učit je i prohrávat. Děti v případě zájmu dostávají „úkoly“ v podobě grafomotorických cvičení, doplňovaček apod.

S rodiči však stále mluvíme o tom, jak s dítětem pracovat, a snažíme se je zapojovat do přípravy dětí s ohledem na jejich kapacitu. Ze zkušenosti víme, že je práce s rodiči někdy složitá, protože musí řešit problémy s bydlením, financemi nebo nechtějí měnit své zvyky a režim tak, aby to bylo pro dítě vhodnější. Někteří rodiče se velmi snaží, na vzdělávání dětí jim záleží, s dětmi doma pracují a ochotně se účastní akcí s dětmi. Jiní rodiče o aktivity s dětmi nemají příliš zájem a motivují se ke spolupráci velmi těžko. Často se setkáváme s tím, že rodiče domluvené kroky neplní a systematické práci s dítětem se vyhýbají.

Stává se, že pokud mluvíme o tom, co by bylo dobré dělat s dítětem doma, na čem pracovat, ukážeme jim možnosti, rodiče jsou zprvu ochotní, vše odsouhlasí, ale pak nevedí dítě do klubu, jsou nedostupní na telefonu a kontakt se s nimi takto na delší dobu přeruší.

Snažíme se je znovu kontaktovat a vysvětlovat, proč je důležité, aby dítě do předškolního klubu nebo MŠ vodili pravidelně, jaký to má vliv na jeho budoucí úspěch ve škole.

Často je to velice náročná práce vyžadující velikou dávku trpělivosti a odhodlání, avšak ze zkušenosti musíme říci, že u řady rodičů se daří dosáhnout změny v přístupu ke vzdělávání a výchově.

U dětí, ke kterým v rámci včasné péče docházíme, se nejčastěji setkáváme s problémem nedostatku pozornosti a nedostatečným nastavením a dodržováním hranic ve výchově.

7.7 Volnočasové aktivity

Důležitým tématem, které při konzultacích s rodiči řešíme, je aktivní a podnětné trávení volného času s dětmi. Čas, kdy se rodič věnuje dítěti s plnou pozorností, je velmi důležitý pro pocit přijetí a bezpečí dítěte. Pokud se povede, že se rodiče dětem takto plně věnují, na dětech je vidět, jak si tyto chvíle užívají.

V rámci individuální práce se rodiče snažíme vrátit myšlenkově zpět k dítěti. Mluvíme s nimi o tom, jak mohou své dítě doma hravou formou rozvíjet.

Zdůrazňujeme, ať se snaží především podchytit a rozvíjet zájem dítěte, ať ho zapojují do každodenních činností, popisují věci okolo sebe a motivují dítě k vyprávění. Připomínáme rodičům, že ke zdravému rozvoji dítěte je třeba láskyplné rodinné prostředí, které vytváří nezbytný pocit bezpečí a jistoty.

Ukazujeme jim konkrétní příklady, co a jak mohou se svými dětmi doma procvičovat – sestavování různých útvarů z kostek nebo stavebnic podle vlastní fantazie, seznamování dětí s klasickými pohádkami, učení je krátkým básničkám a říkankám, vedení dětí, k chápání a rozlišování smyslu a obsahu slov, k hygienickým návykům, dodržování zdvořilostních návyků (pozdravit, poděkovat, oslovit, poprosit), oblékání, ukládání oděvů a obuvi na určené místo, umění navázat kontakt s ostatními dětmi a podporovat vznik dětských přátelství apod.

S tím je spojeno také téma pobytu dětí na čerstvém vzduchu, protože většina dětí docházejících do MŠ a předškolního klubu tráví svůj volný čas u televize, tabletu či počítače. Málokdy s nimi rodiče chodí na procházky či dětská hřiště.

Rodičům vysvětlujeme, jaký vliv má pobyt na čerstvém vzduchu a možnost volného pohybu na chování dítěte. Nejde jen o vybití přebytečné energie dětí, ale také o celkové zklidnění, posílení jejich imunity či rozvoj pohybových schopností.

Pro rodiče s dětmi pořádáme také společné výlety, které slouží k tomu, aby rodiče zažili, jakým způsobem je možné aktivně trávit volný čas s dítětem.

Cílem těchto akcí je zprostředkovat a umožnit dětem i jejich rodičům společné zážitky a nové zkušenosti. Účast rodičů na těchto akcích přináší pozitivní zážitky a upevňuje vztah mezi dítětem a rodičem. Rodiče i jejich děti tak mají možnost získat zkušenost s jiným sociálním prostředím, zažít dosud neznámé.

Tyto rodiny nemají moc možností vyjet se svými dětmi na výlet. Jsou proto rády, že se mohou společně s dětmi podívat mimo své bydliště a trochu se odreagovat, odpoutat od běžných starostí, navázat nové kontakty s lidmi, kteří řeší podobné problémy.

Při akcích, jako jsou výlety, rodiče informujeme s dostatečným předstihem o tom, kdy a kde se akce koná, kde je sraz a kdy se vrátíme. Rodičům dáváme do ruky letáčky, popřípadě posíláme SMS zprávu.

Nesnažíme se přebírat za rodiče odpovědnost a posilovat tak jejich pasivitu. Naopak, každá spolupráce zahrnuje pravidelnou komunikaci s rodiči a jejich aktivní zapojení.

Rodiny odkazujeme na další neziskové a podpůrné organizace. Doporučení pro komunikaci s rodiči a jejich motivaci. Dobré vztahy s rodiči do značné míry závisí na vstřícném chování a komunikačních dovednostech pracovníků včasné péče. Bez dobré komunikace není možná úspěšná spolupráce.

Je zapotřebí, aby pracovníci klubu byli vnímaví a citliví k projevům různých obav rodičů. Situace v každé rodině je odlišná a proměnlivá v čase. Je ovlivňována mnoha faktory – mírou sociálního vyloučení, formou bydlení, vztahovými aspekty v rodině, finanční situací rodiny či vnímáním hodnoty vzdělání. Je třeba brát v úvahu také nedůvěru a zvýšenou citlivost vůči institucím.

Rodiče jsou často nuceni komunikovat s řadou institucí, které ne vždy splňují jejich představy o účinné pomoci. Tato očekávání si rodič může přinášet i do předškolního klubu. Pracovník klubu by se proto měl **vyvarovat paušalizujících a generalizujících soudů**, zvláště nezná-li rodinu dostatečně dlouho.

8 SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY

- **OSPOD** – získávání nových rodin, spolupráce se zajištěním optimální péče o děti v rodině, účast na případových konferencích, které svolává SPOD.
- **Centrum pro rodinu Centra inkluze** – spolupráce s psychologkou, terapeutkou a terénními pracovníky. Pokud se na nás rodina obrací s potížemi a my si nevíme rady, předáváme kontakt na Centrum pro rodinu. Psycholožka či terapeutka mohou provést odbornou diagnostiku dítěte či v případě potřeb rodiny zajistit další odbornou péči (terapie, poradenství apod.).
- **Mateřské školy** – předávání informací o dětech, které přechází z předškolního klubu do mateřské školy, společné návštěvy MŠ s dětmi z předškolních klubů, konzultace s pedagožkami MŠ apod.
- **Sociálně aktivizační služby (SAS)** – spolupráce při získávání nových rodin a potenciálních klientů, zprostředkování návazné péče o rodiny v případě jejich potřeb, které nejsme schopni v rámci našich aktivit zajistit (bytové/pracovní poradenství, řešení sociálních dávek, zaměstnání apod.).

8.1 Postup při práci s cílovou skupinou při přijetí do včasné péče

Při příchodu nového dítěte do předškolního klubu s rodičem se představíme, necháme dítě se rozhlédnout a zapojit se do hry s dětmi nebo samotné. Občas se stane, že dítě chce být u rodiče, tak se jej snažíme zaujmout hračkou nebo hrou. Novému rodiči vysvětlíme, jak předškolní klub funguje, co je potřeba mít v klubu (náhradní oblečení, přezůvky a svačinu). Seznamujeme rodiče s dohodou o spolupráci v předškolním klubu, informujeme je o Klubu rodičů a dílnách pro děti a výletech. Nově s rodičem podepisujeme podrobný Souhlas o ochraně osobních údajů, zde rodič například souhlasí, že se fotky jeho dítěte objeví např. na facebooku organizace. Dále předáme rodiči kontakt na nás (vedoucí předškolního klubu) v případě, že by bylo potřeba si dítě vyzvednout dříve apod. Jakmile je podepsána dohoda, dítě již může zůstat v předškolním klubu samo a rodič odchází a vyzvedne si ho v poledne. Je dobré, když rodič první den s dítětem (zejména s citlivějším) v předškolním klubu zůstává, je dítěti oporou a jistotou a pozoruje chod klubu.

9 PŘÍLOHY

9.1 Ukázka týdenních plánů

Téma: Vesmír

Cíl: seznámit děti s Vesmírem a co se v něm nachází, procvičit grafomotoriku, jemná a hrubá motorika, kritické myšlení

Komunitní kruh

Pomůcky: globus a stažené obrázky z internetu

Seznámíme děti s tím, co je to Vesmír. Vesmír je všude kolem nás. My jsme součástí Vesmíru a naše planeta Země (vysvětlíme také, co je to Země, a že je to planeta) se také nachází ve Vesmíru. Ukážeme dětem obrázky Vesmíru, kde jde vidět planeta Země a hvězdy.

Pomocí obrázků ukážeme dětem i ostatní planety, hvězdy, komety, atd., které mohou ve Vesmíru vidět.

Video – Sluneční soustava (<https://www.youtube.com/watch?v=BuCHbTphqtU>)

Proč se střídá roční období a den a noc?

V komunitním kruhu si zopakujeme, jaké máme roční období – jaro, léto, podzim, zima.

Co je to den a noc?

Vše máme názorně vytisknuté na obrázcích, které děti popisují.

Poté vysvětlíme dětem pomocí globusu, že se Země točí kolem své osy, a právě proto se střídá den a noc. Zároveň se Země točí kolem Slunce, a proto se střídá roční období. Vše názorně ukážeme pomocí Slunce z papíru, které si s dětmi vyrobíme, a globusu.

Kdo je to kosmonaut? Jak se dostane člověk do Vesmíru? Opět dětem vše vysvětlíme pomocí obrázku.

Hrubá motorika

Hra na sluníčko a planetu Zemi – jedno dítě je Slunce a druhé je Země. Obíhají kolem sebe jako Slunce a Země.

Rozvíčka – vždy před komunitním kruhem

Pobyt venku – skákací panák, skoky přes švihadlo, překážková dráha, míčové hry

Jemná motorika

Výtvarná činnost

Výroba sluneční soustavy z papíru

Pomůcky: tvrdé bílé papíry, nůžky, temperové barvy, štětce, lepidlo

Každé dítě si vyrobí jednu planetu. Dítě si samo vybere, jakou planetu chce vyrobit a podle encyklopedie, kde jsou reálné obrázky, zkusí planetu ztvárnit. Poté společně s dětmi vyrobíme pozadí, kde planetky přilepíme podle správného pořadí. Na pozadí namalujeme také hvězdy.

Sluneční soustava podle šablony

Pomůcky: vytištěné šablony, nůžky, pastelky, nit

Děti si šablony vystříhnou a stejné planety přilepí k sobě a vybarví pastelkami.

Šablony nalezneme zde: <http://www.juchuuu.cz>

Výroba slunce z papíru

Pomůcky: nafukovací balónek, noviny, lepidlo Herkules, miska s vodou, tempery

Noviny ponoříme do misky s vodou a necháme je tam pár minut, aby změkly. Nafoukneme balonek, který potřeme lepidlem. Noviny začneme lepit na balónek. Až budeme mít větší vrstvu novin na balónek, dáme jej uschnout. Poté potřeme balón žlutou temperou.

Návštěva Planetária v Ostrava

Vždy na konci týdne zopakujeme probranou látku a uděláme si kvíz pomocí kartiček. Děti si vystříhnou jednu zelenou a jednu červenou kartičku. Paní učitelka řekne větu (např. Slunce je hvězda) a děti poznávají, zda je to pravda nebo lež. Podle toho, co si myslí nebo

vědí, zvedají kartičku. Zelená – pravda, červená – lež. Tato hra u dětí podporuje kritické myšlení a procvičují si své vědomosti.

Téma: Zvířátka v zimě

Cíl: Seznámit děti se zvířátky v zimě, procvičení hrubé a jemné motoriky, trénování paměti a rytmicizace – říkánky

- příchod dětí do školky + volná činnost (hraní s hračkami, malování,...)
- **úvodní rituál** – přivítání v komunitním kruhu (představení programu pomocí maňáska), básnička pro přivítání („Dobrý den“), povídání o zimních zvířátkách, co, dělají zvířátka v zimě, čím se živí zvířátka v zimě, která přezimují, která odlétají do teplých krajín, polární zvířátka
- zpěv zimních písní („Bude zima, bude mráz“)
- **výtvarná činnost** – výroba tučňáků a ledních medvědů z barevných papírů, výroba krmení pro ptáčky,
- **pohybové aktivity** – pohyb jako zvířátka, pohybové básničky
- opakování poznávání barev, zvířat, pobyt venku (poznávání stop zvířat ve sněhu), procházka do lesa/k potoku nakrmit zvířata

Veveříčka

Střádej, střádej veveričko,

po jádérku, po oříšku.

Přijde zima za kratičko,

nebude ti kručet v bříšku.

Medvěd

Medvěd klepe peřinu, (lehce klepneme do stehýnek)

už se chystá na zimu. (lehce klepneme do stehýnek)

Záležet si musí dát, (hlava „ANO“)

až do jara bude spát. (ruce pod hlavu, jako když spíme)

Zajíci

Všem zajícům, na mou duši,
vždycky v zimě mrznou uši.

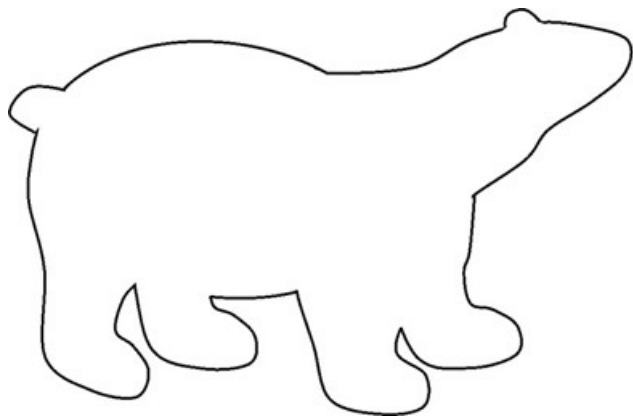
Závidí nám velice,
kulichy i čepice.

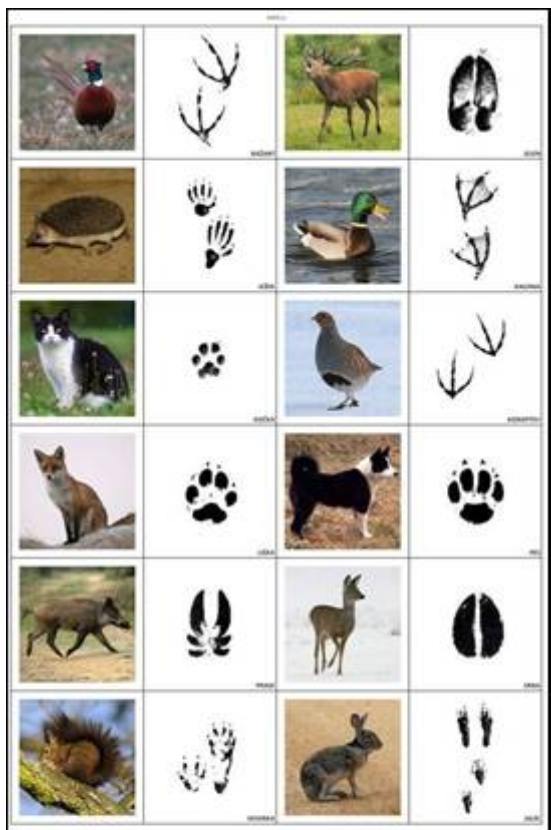
Obrázek ke komunitnímu kruhu

Megérkezett a tél. Az erdei állatok téli pihenőre tértek. Tudod-e, hogy milyen állatok szundítanak télen? Segít a kép. Színezd ki a képet! Melyik állatból van a legtöbb a képen? Rajzolj melléjük egy csillagot!

Stopy zvířat

9.2 Kazuistiky

9.2.1 Příběh Terezky

Terezka pochází z pěstounské rodiny, protože její maminka byla závislá na návykových látkách. Společně s dědou a jeho přítelkyní bydlí v rodinném domku ve Vítkově. Terezka začala navštěvovat předškolní klub v létě v roce 2018. V předškolním klubu se holčička rychle adaptovala a zapadla do kolektivu dětí. Zpočátku jsme nejen my pedagogové, ale i děti měli problém porozumět slovům Terezky, jelikož má potíže s artikulací. Občas nám přišlo, že holčička nechápala význam věty. Na otázku nám odpovídala otázkou. Přestože má Terezka problém s řečí, velmi ráda mluví a učí se novým věcem. Během naší spolupráce se naučila spoustu básniček a nových slov, které ji pomohly v rozvoji řeči a dorozumívání se s kamarády a rodinou.

Oblíbenou hrou Terezky je *Čáp ztratil čepičku*, na které si procvičuje poznávání barev. Terezka má skvělou paměť, díky které si pamatuje veškeré informace. V listopadu jsme začali probírat téma Vesmír, které Terezku velice nadchlo. Během jednoho dne se naučila pojmenovat celou sluneční soustavu a dokonce umí poznat psané číslice. Každé ráno zahajujeme den komunitním kruhem, kde se děti představí a mohou vyjádřit své pocity, zážitky nebo dojmy. Díky této činnosti se Terezka naučila povídat o sobě.

Naším zájmem je podpořit holčičku v mluvě, obohacení slovní zásoby a také zjistit příčinu jejích potíží. Na tomto základě jsme pozvaly do předškolního klubu psychologku, která nám dala pár rad, jak s Terezkou pracovat. Díky radám se snažíme zlepšit komunikaci s Terezkou.

Během půlroční spolupráce s holčičkou jsme navázaly hezký vztah i s její pěstounkou, která si všimla, že Terezka udělala velký pokrok. „*Jsem spokojená s prací pedagogů a vidím na Terce velký pokrok. Doma často mluví o vesmíru a recituje básničky.*“

9.2.2 Příběh Filipa a Štěpána

Filip a Štěpán jsou sourozenci, kteří bydlí v Čermné ve Slezsku společně s maminkou a sedmi sourozenci. S touto rodinkou spolupracujeme již dva roky. Zpočátku bylo těžké navázat s maminkou spolupráci. Nepřála si, abychom realizovaly aktivity s dětmi v rodinném prostředí. Později, když jsme si důvěru maminky získali, začali jsme s dětmi realizovat aktivity venku, když bylo příznivé počasí.

Jelikož se blížilo chladné počasí, neměli jsme prostory, kde kluky doučovat. Sjednali jsme si tedy vhodný prostor na obecním úřadě.

Oba kluci již rok navštěvují mateřskou školu. Maminka je ale spokojená s doučováním synů, a tak naše spolupráce pokračuje dále. Posledního půl roku se k nám přidal i nejmladší bráška Ivánek, kterému jsou tři roky, a už také navštěvuje mateřskou školu.

Filip i Štěpán byli již od začátku zvědaví, vždy se těšili na naši návštěvu a na nové aktivity. Rádi se učí novým věcem, poznávání zvířat i barev a jejich oblíbenou hrou je Kimova hra. S kluky jsme procvičovali grafomotoriku, která rozvinula jemnou motoriku, díky níž umí kluci napsat své jméno. Štěpánek se naučil díky činnostem a aktivitám větší pozornosti a trpělivosti.

Sourozencům jsme založili portfolia prací, kde si zakládají své výtvary, na kterých je vidět jejich pokrok. Klukům se věnujeme jednou až dvakrát týdně 60min. Ke konci se s kluky bavíme, co je během „doučování“ bavilo a co se jim povedlo. Učíme je tím ohodnotit svou práci a vážit si sám sebe. Od září Filípek nastupuje na základní školu. U Štěpánka se ještě zvažuje roční odklad povinné školní docházky.

Maminka je s námi velice spokojená a dodává: „*Kluci se díky holkám naučili poznávat barvy a zvířata. Jsem vděčná, že můžu díky organizaci Centrum Inkluze jet s kluky na výlet, protože sama neumím cestovat a tak by se kluci nikam nedostali.*“

Centrum inkluze o.p.s.

